

A CANDEA

Edita: ASOCIACIÓN "FONTE DO MILAGRO" XULLO 2004 Depósito Legal: LU 454 - 00 Nº 13 EXEMPLAR GRATUITO

REVISTA DO CAUREL

Esta revista está impresa en papel Ecolóxico

SUMARIO

Páx 1	Portada, Foto: Roberto Ribao
Páx 2	Editorial - (Guía de teléfonos)
Páx 3	Bico e eco, un negocio en alza
Páx 4	O castiñeiro
Páx 7	O arco da vella no caurel
Páx 8	Festa da Serra
Páx 9	Presentación da Novela Orixe
Páx 10	Ruta: Camiño de Santiago ata O Caurel
Páx 12	Así vin O Caurel
Páx 14	Certame de pintura
Páx 16	Uxío Novoneyra (8º Parte)
...	O Oso "Figura embremática do entroido de Salcedo
Páx 18	Artesáns do Caurel
Páx 20	O Reporteiro - A O Courel Portugués
Páx 21	Lugares con encanto - Os Eidos
Páx 22	Dragons no Caurel
Páx 24	Froxán
Páx 25	Páxina aberta
Páx 26	Homenaxe a Rogelio - Filandón de músicas
...	do Caurel
Páx 27	Limpeza de rutas - A Salvador Valín Jato
...	Recuncho para a poesía

TELÉFONOS DE INTERÉS

CENTRO MÉDICO (FOLGOSO)	982 43 30 33
CENTRO MÉDICO (SEOANE)	982 43 30 68
HOSPITAL COMARCAL DE MONFORTE	982 41 79 00
EMERXENCIAS MÉDICAS	061
SOS GALICIA	112
CRUZ VERMELLA (PEDRAFITA)	982 36 70 06
CRUZ VERMELLA (QUIROGA)	982 42 83 55
FARMACIA (FOLGOSO)	982 43 30 54
CASA DO CONCELLO	982 43 30 01
CUARTEL GARDA CIVIL (SEOANE)	982 43 30 83
AUTOBUSES "EMPRESA CAUREL"	982 42 82 11
ESTACIÓN DE AUTOBUSES (MONFORTE)	982 40 49 50
ESTACIÓN RENFE (MONFORTE)	982 40 20 96
INCENDIOS FORESTAIS	085

EDITORIAL

Empezan a espuntar os primeiros ourizos nos soutos, sinal de que a *candea* xa caeu, esa flor que durante uns días fai que os castiñeiros do Caurel se cubran cun manto amarelo e un aroma que arrecende como calquera dos mellores perfumes franceses. Isto é tamén sinal cunha nova CANDEA nace, unhas cantas páxinas cheas de ilusión que dalgún xeito dan unha cor e aroma ó acontecer e vida cotiá da Serra.

Como cada ano, e dende fai catro por estas datas, os lectores e asiduos da Revista do Caurel, poden ollar unha nova edición... e con esta van 13 !!!, ou como dirían os máis supersticiosos 12 + 1, ou senón NUMERO ESPECIAL, pero nos seguimos adiante á velocidade que as circunstancias nolo permiten pero coa mesma ilusión que en agosto de 2000, cando os nervios e a impaciencia nos asemellaban máis a uns pais a punto de chegar o primeiro fillo que a un grupo de persoas identificadas e comprometidas co Caurel.

A vontade e entrega dunha chea de persoas que, de xeito desinteresado, aportan o seu gran de area fai que a publicación esperte máis curiosidade e o número de lectores e colaboradores vaia en constante crecemento. Cada día están a chegar máis e máis mostras de apoio e agarimo... e no medio de todo isto algunha que outra crítica co afán de prexudicar ou desestabilizar ó colectivo. Pero o que ignora quen trata de votar polo chan o noso proxecto e ilusións, o que fai e que iso danos máis forza. Recoñecemos que sen este tipo de xente sería moi aburrido traballar.

Foto: Roberto Ribao

Asociación Cultural "FONTE do MILAGRO"

Tfno.: 982 21 01 28 - 619 025 252 • E-mail: froxan.vila@terra.es

A CANDEA Tamén en Internet
www.galiciadigital.com

RODRIGO RURAL

ALUGUER
DE QUADS

Ó PE DA FERMOZA DEVESA DE PADERNE
A MELLOR MANEIRADE DISFRUTAR DA NATUREZA

Información e reserva: Tfno e Fax: 982 185 110 Paderne, O CAUREL

BIO E ECO, UN NEGOCIO EN ALZA

Todo o que sexa “Bio e Eco” está de moda no mundo occidental. O negocio ecolóxico moveu no ano 2003 en todo o mundo a bonita suma de 23.000 millóns de euros, unha cifra importante, sobre todo se temos en conta o contínuo ascenso, un 8% mais que no 2002.

O noso Concello dispón dunhas condicións excepcionais para optar a unha pequena parte dese succulento pastel, só nos falta que cambiemos a nosa mentalidade minifundista para entrar de cheo nun sistema de explotación agrícola moderno e productivo que aportaría uns estupendos beneficios. Hoxe o mercado para a colocación deses produtos é enorme e cun futuro impresionante.

En España o sector ecolóxico moveu 235 millóns de euros no ano 2003, un 35% máis que no 2002, incremento que nos indica claramente cal é o futuro deste sector. Pero se nos limitamos ó mercado de Galicia vemos que no ano 2003 facturáronse na nosa Comunidade 3,2 millóns de euros, un 77% mais que no 2002, un incremento impresionante que nos debería animar a entrar nese mercado, sobre todo se temos en conta que en toda a UE no ano 2003 xeráronse uns recursos neste concepto de uns 10.600 millóns de euros, un excelente indicador das posibilidades deste sector.

Se temos en conta ademais que O Caurel reúne unhas condicións climatolóxicas excepcionais para a produción dun importante número destes produtos, chegamos á conclusión de que estamos deixando perder a oportunidade de entrar nun gran negocio que nos permitiría saír do atraso secular no que estamos inmersos. Non só estamos anclados no século XIX, senón que fomos para atrás coma os cangrexos deixando de cultivar terras moi productivas.

Para poder optar a ese negocio non teríamos que facer grandes cambios nin desembolsos importantes, tan só sería necesaria unha pequena concentración das nosas terras, diseminadas en pequenos leiros improductivos, e formar explotacións máis extensas mediante cambios entre veciños: unha pequena concentración parcelaria coma as que se están levando a cabo nun bo número de concellos. Unha vez conseguidas esas pequenas concentracións tan só teríamos que crear unha

cooperativa para unha mellor distribución dos produtos, e o negocio xa estaría en marcha con beneficios para todos os seus membros.

Nas nosas terras podemos producir case de todo, e distribuír os produtos a través da cooperativa, que nos permitiría comercializar os produtos a mellor prezo.

Que ninguén pense que isto é un soño inalcanzable. Isto podería ser unha marabillosa realidade que transformaría por completo a vida dos habitantes do Caurel. Ós nosos produtos básicos como poden ser: carne; leite; mel; castañas; corolos; grelos e patacas, poderíanselle engadir mazás; peras; membrillos; etc., froitas que se dan moi ben en case todo O Caurel, sobre todo na parte baixa.

O noso Concello é unha zona privilexiada, só fai falta que os seus habitantes se decaten de que, con iniciativa, neste cantón de Galicia tamén se poden facer bos negocios e pasar de ser un Concello pobre a mirar ó futuro con optimismo: eso si, teremos que importar xuventude xa que coa pouca que temos non se poden facer grandes cousas, pero se hai futuro haberá xuventude, sen dúbida.

Arturo A. Rodríguez

Foto: E. M. Vila

 MORENO

No antigo obradoiro do pintor Avari. MORENO convida a viño doce a tódolos amantes do CAUREL, non fai falla máis que acreditarlo

ARMANI-MOSCHINO-CALVIN KLEIN-DKNY-CUSTO, TOMMY, e moitas marcas máis.

 Moreno. • C/Marqués de Ugena, 40 Sarria (Lugo) • Tfno.: 982 530 791

O CASTIÑEIRO

O seguinte traballo é un pequeno resume dunha gran e completa labor de estudio e investigación acerca do castiñeiro e todo o que o arrodea na Serra do Caurel, traballo elaborado polo biólogo e educador ambiental, Andres Burgos Delgado quen de xeito amable e desinteresado o fixo chegar a redacción de A CANDEA para a súa publicación así como as fotografías que se reproducen. O autor tamén fai o apuntamento da información recollida doutros autores que fixeron traballos do entorno do castiñeiro, entre eles Ana Magán F.

O resumo do traballo sacouse da edición dos CADERNOS MUSEO DO POBO GALEGO 11 OCASTIÑEIRO.

Na economía do Caurel hasta fai pouco tempo tivo moito que ver o castiñeiro, hoxe en día pouco máis rendemento se saca que o propio autoconsumo. O clima da zona fai que esta árbore sexa o cultivo predominante, os soutos ocupan normalmente os fondos vales e as ladeiras con bo solo, as árbores son en xeral moi vellas e podadas moitas veces. Na relación e cultura no entorno do castiñeiro, hai que destacar que os soutos son un ecosistema artificial e os seus cultivadores lle dispensan os coidados precisos para sobrevivir. Non é de estrañar que esta árbore ocupe un papel importante dentro do herdo cultural, social e sentimental dos poboadores da Serra.

XEOGRAFÍA E DIVERSIDADE DO CASTIÑEIRO.

O xénero *castanea* abrangue un conxunto de especies espalladas polas rexións do hemisferio norte. A que corresponde ó continente europeo é a *Castanea sativa* Mill., propia da rexión mediterránea.

DESCRICIÓN DA ÁRBORE.

Polo que respecta ó castiñeiro europeo, *Castanea*

sativa, é unha árbore de cortiza lisa nos exemplares novos, mentres que nos vellos retórcese moito.

O porte se non hai poda, é alto e esvelto, pero normalmente se lle cortan as pólas, polo que adquire un aspecto moi típico, ancho e “achaparrado”. Ten follas caducas, alternas, estreitas, lisas cando son vellas. A caída da folla prodúcese en novembro ou primeiros de decembro. As flores son espigas, non teñen sépalos nin pételos e están normalmente cada tres dentro dunha roseta de espiñas. Os froitos están, en xeral, tamén agrupados cada tres, un grande e tres pequenos, recubertos por unha cúpula verde e espiñeira, o *ourizo*.

Deixándoo crecer, sen podar, poden alcanzar 25 ou 30 metros de alto e 8 ou 10 de perímetro; son capaces de vivir e producir froitos aínda que os troncos estean totalmente ociosos no interior.

Na natureza cando a castaña xermina dá orixe a unha árbore de tronco que remata ramificándose para dar lugar ó típico castiñeiro de forma máis ou menos esférica; isto non sucede cando o castiñeiro crece illado ou

en plantacións abertas.

A forma máis rechamante desta árbore son os denominados “trasmochos”. A forma do castiñeiro trasmochos é froito da intervención do home e non un produto da natureza. Recepado a altura de dous metros produce renovos que poden ser explotados para a produción gradual da madeira ou tamén se dedican á produción de castañas.

DISTRIBUCIÓN E LONXEVIDADE DA ESPECIE.

A existencia do xénero *Castanea* é coñecida dende o Eoceno, estando moi espallada polo Hemisferio Boreal. O castiñeiro común *Castanea sativa* xorde no mioceno, o

Turismo rural Casa de Hospedería

Casa CALELLON

3 HABITACIONES CON BAÑO

COMIDA CASERA-CORDERO POR ENCARGO

PASEOS A CABALLO

Seceda do Caurel (Lugo) Tfno. 982 185 409

Sacos de Castañas

Foto: Andrés Burgos Delgado

oeste de Europa.

Existe certo consenso entre diversos autores en que esta árbore semella ser de importación romana. Segundo algúns, o castiñeiro, natural do Mediterráneo oriental, e na actualidade cultivo en toda a rexión Mediterránea, entraría en Galicia da man dos romanos hai uns 2.000 anos.

O castiñeiro quere terreos húmidos e de moito sílice, polo que lle vai ben a Cordilleira Cantábrica e a derivación atlántica cara o sur, como o Macizo Central galego e Tras-os-Montes.

En canto a lonxevidade, o castiñeiro ocupa un lugar destacado dentro das árbores que poden acadar unha maior idade:

- Faia (<i>Fagus sylvatica</i>)	300 anos
- Tilo (<i>Tilia cordata</i>)	800 “
- Xenebreiro (<i>Juniperus communis</i>)	1.200 “
- Teixo (<i>Taxus baccata</i>)	1.800 “
- Carballo (<i>Quercus robur</i>)	2.000 “
- Castiñeiro: (<i>Castanea sativa</i>)	3.000 “
- Sequoia (<i>Sequoia gigante</i>)	3.000 “
- Piñeiro (<i>Pinus aristata</i>)	4.500 “

VARIEDADES TRADICIONAIS

En 65 concellos de Galicia dispónse de información respecto a 143 variedades. Este número de variedades pódese deber a variación climática.

A aparición das variedades de castiñeiro vai ligada

ó comezo do cultivo desta especie para a produción de madeira ou froito.

O castiñeiro de froito é unha especie importante no noso país.

Aínda que a altitude do cultivo do castiñeiro vai dende o nivel do mar ata os 1.100 metros, a máis axeitada é entre os 400 e 800 m.

O número de variedades de castañas en Galicia é moito maior que no resto dos cultivos españois, as variedades máis importantes son: Amarelante, Rapada, Vermella, Ventura, Famosa, Longal, Raigona, Verde, De Presa, Parede, Luguesa, Lora e Branca. É bastante habitual que en cada souto se cultiven hasta 10 variedades distintas.

No Caurel baixo distínguese un número de variedades tradicionais chamadas *pregaxas*.

Podemos atopar variedades diferentes en lugares non moi distantes. As seguintes variedades recóllense de xeito habitual nas aldeas de Vilamor, Vilar, Eiriz, Ferrería Vella, Folgoso, Santa Eufemia, Seoane, Meiraos, Mercurín e Piñeira.

Estas son as variedades na zona: Abadía, Marelo, Mareal, Vermella, Blanca, Blanquín, Blanquiña, Calvona, Caurelal, Luguesas, de Parede, Poenga, De Presa, Raigona, Raigón, Rapada, Rubial, Veiguiña, Verdeá, Vilachás, Vilachán, Marelales, Marelas, Negríñas, Verdios, Verdía, Calvois, Sorodias, Brava, Caurelá, Revolta, Vilallón, Salnés e Repunta.

UTILIZACIÓN DO CASTIÑEIRO

Desta árbore aprovéitase todo. O castiñeiro tivo un alto significado na economía galega de aí o dito que como o porco aprovéitase todo: follas, froito, madeira, leña, etc.

Xoga o castiñeiro un importante papel sociolóxico, ecolóxico, forestal e agronómico, medra con forza ata os 80 anos e logo máis lentamente.

O froito da castaña, foi a base alimentaria da xente e dos animais en Galicia ata a chegada da pataca de América no século XVI, así é que nalgún lugar se lle chamara á pataca *castaña mariña*.

Outros aproveitamentos do castiñeiro son: a madeira, utilizada para a construción e fabricación de mobles, as follas e cortiza usadas en medicina entre outras, a leña usada como combustible entre outros

CUBERTAS DE PIZARRA E CANALÓNS

Tfnos. 982 25 16 55 / 982 22 96 56
Móvil: 607 58 94 65 • LUGO

aproveitamentos.

A castaña galega supón un 50% da que se consume no comercio galego chegando ós consumidores de varios xeitos, verdes, secas, elaboradas en doces, etc.

Segundo datos da Consellería de Agricultura, no ano 1994 en Galicia recolléronse 13.000 tm. O que supuxo un rendemento de 1.322 millóns de pesetas. Desta cantidade o 58,46% recolleuse na provincia de Lugo a maior productora de España. No Caurel a maior parte da produción dedícase a autoconsumo e son importantes na alimentación do gando porcino.

Outro dos aproveitamentos do castiñeiro no Caurel é a madeira, principalmente como material da construción, elaboración de mobles, carpintería, tanto en interiores como exteriores das vivendas; tamén como leña para uso doméstico se lle da aproveitamento ó castiñeiro.

Ademais da produción de madeira, os soutos presentan posibilidades económicas intermedias como son o aproveitamento das castañas, os cogomelos, o mel, a caza, o engorde de gando, a paisaxe, etc.

Entre os diversos aproveitamentos compre subliñar os cogomelos; a súa presenza proporciona beneficios económicos e favorece os castiñeiros pola súa estreita relación biolóxica.

OTRABALLO NO SOUTO

Aínda que na actualidade o

castiñeiro xa non ten a importancia do pasado, que constituíu un importante recurso económico, non só no Caurel senón tamén en todo o norte peninsular.

Existen soutos particulares dunha soa familia, ou superficies comunais que pertencen a varios propietarios. Para diferencialos e saber cales son de cada un fánsete marcas talladas no tronco. Normalmente cada familia ou propietario ten a súa marca particular. As máis frecuentes: unha cruz grega ou de San Andrés, liñas horizontais de diferentes combinacións.

Os soutos límpanse principalmente en inverno.....
Continua no vindeiro número de ACANDEA

Leña no Souto

Foto: Andrés Burgos Delgado

N O T A

A Asociación “FONTE do MILAGRO” non se fai responsable do contido dos traballos que se publican na Revista; esa responsabilidade pasa ó autor ou autores. Por eso é necesario que tódolos traballos que cheguen á redacción para a súa publicación veñan debidamente identificados.

Estas follas pretendemos sexan un entretenemento para o lector e sirvan para dar a coñecer mellor, a paisaxe, xente, cultura, o entorno en xeral O Caurel e o seu medio.

Agradecemos as cartas e traballos que estamos a recibir e que son o alento para seguir adiante, se vostede desexa formar parte do equipo de traballo desta publicación, enviar traballos, dar a súa opinión, aportar ideas, ou sinte inqueda polo Caurel, pónase en contacto connosco.

A publicación faise en galego, pero pode que en moitos traballos este galego sexa no que se expresan, falan, pensan e escriben as xentes da Serra.

P a r r i l l a d a

Paredes

COMIDAS POR ENCARGO
PRODUCTOS CASEROS

PAREDES - Lóuzara - SAMOS (Lugo)
Tel. 982 546 167 - Tel. 982 546 150

O ARCO DA VELLA NO CAUREL

**O arco da vella,
ledicia para os ollos cando xorde,
tristura para os corazóns cando marcha;
vai e ven sen sentido,
pero non pasa desapercibido.**

¡Aí está! Levanto os ollos e a miña abraiada mirada atópase con el, coroando os cumes do Caurel. Aínda que podía estar noutro lugar da nosa xeografía, o que eu describo está no Caurel; quizais por iso teña tanto magnetismo. Ninguén sabe cando vai xurdir, nin cando marcha, nin cando voltará novamente. Temos dabondo agora con este, posto que é tanta a súa beleza que case marea...

Transcorrido un anaco, cando xa me acostumaba a súa presenza, desprazouse lixeiramente cara o norte. Aínda que agora soamente vexo unha parte del, non teño que esforzarme moito en imaxinalo, porque de súpeto volve aparecer con toda a forza, esplendor e luminosidade, semellando unha alianza entre natureza e xentes, entre o ceo e a terra.... Segue desprazándose mentres unhas pingas de choiva mesturadas cunhas raiolas de sol lle dan nova forza e alongan a súa vida. Por un intre ocúltase tralas néboas e brumas desta mañanciña, que asemellan fantasmagóricas mans que tentan tocalo e como non o conseguen

marchan alouçadas, facendo endiañadas cabriolas.

Pero agora vaise... tenta sobrevivir, fai un derradeiro esforzo, pero esvaécese diluído entre as brumas, o verdor das árbores e os cumes. Foi tanta a súa beleza que aínda podo imaxinalo aló lonxe, tan forte que coroa a natureza mesma, e tan delicado que desaparece nun intre, fugazmente, sen deixar pegada no fermoso entorno... Pasado un tempo, xa case resulta imposible lembrarse del. Nembargantes estivo aí uns minutos dominando, non so asoballando, enchendo de vida e ledicia, sen contaminar, sen modificar, sen alterar a ninguén. Marchou e todo segue igual mentres o ceo comeza a soltar unhas pingas que asemellan unhas bágoas lamentando a súa ausencia. Aínda que dixese adeus, non morreu, quizás volva un día destes...

Arco da vella
Hoxe caeu a lúa
da árbore das ilusións
e rompeu o corazón
hoxe caeu...
ar
co
da vella
chove e solea.

Vicente Touzón

Coma tódolos fenómenos da natureza, o arco da vella escapa ás pretensións da xente. É superior, está por enriba, ninguén pode controlalo, modifícalo nin asoballalo. Ninguén pode esixir-la súa marcha nin a súa presenza; quizás por iso sobreviviu dende o comezo do mundo ata hoxe. A primeira referencia que atopamos del xa aparece no Antigo Testamento. ¿Ata cando perdurará...?

Jesús A. Parada Jato
Meiraos O Caurel

ASESORES VILA CASTRO S.L.

ASESORES DE EMPRESA

ÁREA FISCAL-CONTABLE

ASESORAMIENTO FISCAL

- Asistencia a Inspecciones.
- Recursos.
- Constitución de Sociedades.
- Declaración Censal
- Legalización de Libros.
- Planificación Contable-Fiscal.
- Contabilidad de Sociedades.
- Confección de Libros Fiscales.

GESTIÓN TRIBUTARIA

- Declaración de la Renta de las Personas Fiscales.
- Impuesto de Sociedades.
- Impuesto de Actividades.
- Económicas.
- IRPF Retenciones a Cuenta.
- Módulos, Índices o Signos.
- Ingreso a Cuenta de Sociedades.
- Estimación Directa.
- Liquidación de I.V.A.

HACIENDA

- Presentación de Declaraciones.
- Presentación de Liquidaciones y Pago de Impuestos.
- Presentación de Actividades Económicas.
- Presentación de Sucesiones.
- Solicitudes de Número de Identificación Fiscal.
- Solicitud de Etiquetas.
- Solicitud Certificado Negativo de Hacienda
- Solicitud Duplicados de Documentos.
- Solicitud Cambio de Titularidad en el Catastro.

ÁREA LABORAL

SEGURIDAD SOCIAL

- Alta de Empresa.
- Partes de enfermedad y accidente.
- Libro de Visita y Matrícula.
- Nóminas y Seguros Sociales.
- Preparación y Cálculo de Finiquitos.

ASESORAMIENTO LABORAL

- Estudio y Elaboración de Contratos de Trabajo.
- Inspecciones.
- Expedientes de Jubilación.
- Pensiones.
- Negociaciones y Conciliaciones Extrajudiciales.
- Actas de Conciliación.
- Tramitación Expedientes Subvención.

ÁREA JURÍDICA

- Civil.
- Fiscal.
- Laboral.
- Mercantil.
- Administrativo.
- Herencias.
- Divorcios.
- Impagados.

OTROS SERVICIOS

- Tramitaciones varias a vehículos.
- Permisos y Licencias.
- Asesoramiento Financiero - Comercial.
- Patentes y Marcas.
- Registro Mercantil.
- Registro Propiedad.
- Informes Comerciales.
- Informes Prejudiciales.
- Verificaciones registrales.

Parque de San Lázaro, 9 - 3º Dcha. • 32003 OURENSE
Teléfonos 988 221 128 - 22 33 44 - Fax: 988 22 36 41

Velázquez Moreno, 9 - 6º Ofic. 16 • 36201 VIGO (Pontevedra)
Teléfono/Fax: 986 22 23 23

FESTA DA SERRA

Un ano máis, serradores e serras volveron amosar uns sabiduría e outras dentes afiados. Como ven sendo habitual e coincidindo ca fin de semana máis próxima á celebración do Día das Letras Galegas polo mes de maio, celebrouse a 3ª Mostra da Serra en Ferreirós de Abaixo.

É unha das actividades que está a despertar moito interese; etnógrafos, estudiosos de vellos oficios e tarefas, achéganse a ollar como se desenrolan cada un dos pasos deste oficio, hoxe no recordo duns poucos.

Non resulta sinxelo atopar persoas que manexen con desenvoltura e pouco esforzo a serra de aire, artilluxio que ó longo dos séculos converteu a madeira das árbores do Caurel en táboas, talóns, etc. pero si esto resulta complicado, aínda é máis encontrar quen lembre cada un dos pasos que hai que dar neste complicado proceso; hai que reseñar que antes de utilizar a serra é preciso preparar a madeira, limpar, escuadrar, marcar e colocala axeitadamente enriba da estada para o seu aserrado.

Por sorte aínda se pode atopar algún vello serrador no Caurel, ou arredores, persoas que gardan dende fai moitos anos os coñecementos do oficio.

A media mañá do día 16 de maio dábase comenzo á mostra logo de xuntar a madeira arredor da estada empézase a seguir cada un dos pasos do proceso: primeiro a limpeza de nós e maleza, de seguido o escardado, a continuación o marcado, sin lugar a dúbidas unha das partes do proceso que resulta senón máis laboriosa si

máis técnica, de cómo se faga depende a rapidez, eficacia, e esforzo para realizar o aserrado. No proceso do marcado utilízanse os mesmos aparellos que se usaban fai moitos anos e que gracias a que algún dos profesionais da serra gardaba con agarimo na súa casa. A boa colocación na estada é tamén paso importante, pero o que máis curiosidade desperta é ver ós serradores un enriba e outro abaixo da estada e con un movemento firme e acompasado ir adentrando a serra na madeira hasta dividir táboa a táboa.

Nesta edición un novo serrador entrou a formar parte do que xa era equipo habitual en anos anteriores, Santiago de Gallego de Eiriz que como Manolo do Mazo, Evaristo da Torre de Froxán e Luis do Cancelo de Vilamor, algúns porriba dos oitenta anos e os outros cerca deles. É de admirar como estes homes xa de idade e con moitos anos sen realizar esta actividade, amosan como o oficio nunca se perde. Moitos dos ali presentes quixeron probar e darlle un aire á serra pero a conclusión que sacaron: Non resultaba tan sinxelo como parecía.

Xentes do cine, da televisión, da cultura en xeral, non quixeron perderse a celebración e incluso se animaron a participar, como foi o caso da actriz Mónica García e o popular Miguel de Lira, ámbolos dous levantaron expectación e quixeron demostrar que, como fixeron na Festa da Piza, son quen de executar o traballo case que como os propios serradores.

O bó tempo tamén foi participe na xornada, o sol que nalgúns intres facía caer o suor non só os

Casa Valín
ALOJAMIENTO RURAL
Nieves López Valín

APARTAMENTO COMPLETO

SEOANE DO CAUREL (Lugo)
Teléf. 982 155 388

serradores senón tamén á morea de xente que arredor deles se xuntaba para non perder detalle da labor.

Dende a Asociación "FONTE do MILAGRO", como organizadora do evento, temos que agradecer a resposta da xente, a vontade dos serradores, a desinteresada colaboración de Domingo de Ferreirós de Arriba de Construcións Zalaya que puxo á nosa disposición toda a madeira que fose necesaria, e como non, agradecer a tódalas persoa que por alí se achegaron a participar na festa. Agradecemento de xeito

especial ós serradores pola gran axuda prestada.

Aproveitouse para fracer a presentación da que foi premio Blanco Amor 2003, a Novela de Sechu Sende "ORIXE". O autor buscou argumento e inspiración nas terras do Caurel para escribir novela. Esta obra espertou curiosidade entre as xentes da zona e moitos foron os que quixeron mercala.

Temos que, dende estas liñas, mandar un aplauso a Sechu poao súa resposta e ó mesmo tempo desexarlle moito éxito no seu camiñar polo mundo da literatura.

PRESENTACIÓN DA NOVELA ORIXE

Coincidindo coa Festa da Serra, presentouse a novela ORIXE da que é autor Sechu Sende, esta foi Premio, esta foi Premio Blanco Amor 2003.

A razón que levou a presentar esta novela no Caurel foi que o autor inspirouse nestas terras para levar adiante este traballo, el nos comentaba que apesares de coñecer o Caurel so de oídas parecíalle un lugar interesante para ubicar o personaxe principal de Orixé. Foron moitas as persoas interesadas na novela e o mesmo tempo aproveitar para levar un exemplar asinado polo autor.

A presentación resultou do mais orixinal e incluso alguén vestiu de xeito especial para ambientar os personaxes da obra.

A calidade do traballo a pesares de ser o primeiro que Sechu Sende presentou, invita a ver o gran futuro deste rapaz no mundo literario.

Temos que agradecer dende a Asociación "FONTE do MILAGRO" a amabilidade e colaboración que mostrou en todo momento.

ALBERGUE DE QUIROGA

- ACTIVIDADES DE EDUCACIÓN AMBIENTAL - DEPORTE DE AVENTURA
- ITINERARIOS GUIADOS...

FINCA DA SILVA, S/N
C.P. 27320, - QUIROGA (LUGO)

Tlf./ Fax: 982 43 52 90 Tlf: 606 37 19 64 E-mail: albquiroga@hotmail.com
WEB: <http://www.telefonía.net/web/alberguequiroga>

R U T A

DENDE CAMIÑO DE SANTIAGO ATA O CAUREL
(Polos Vieiros das Feiras)

TRAMO: Hospital do Cebreiro-Seoane do Caurel.

DISTANCIA: 15 quilómetros

CARTOGRAFÍA: Mapa Topográfico Nacional de España, escala 1: 25.000, nºs 157-I (Seoane do Courel) e 125-III (Pedrafita do Cebreiro).

SUBTRAMOS EN QUILOMETROS: Hospital > 4,5 < Seixo > 3 < Noceda > 2,5 < Vilela > 2 < Mina da Toca > 1,5 < Piñeira > 1,5 < Seoane.

TEMPO: Menos de tres horas para os heroes, case cinco para os humanos e máis de seis para a *xente de longo vivir*.

DIFICULTADE: Moi baixa, salvo setecentos metros antes da estrada de Vilela e cincocentos antes da Mina da Toca. A maior parte é descenso.

DESNIVEL: A cota máis baixa está en Seoane, a 650 m. A máis alta está no chan de Durán, 1,5 qm despois de saír do Hospital do Cebreiro, con 1310 m.

Non vos compliqueades a vida con camiños e desvíos sen saída que só conducen a fincas de particulares. Salvo indicación contraria, o noso camiño e sempre o principal.

Entramos no Hospital pola estrada principal, na dirección Cebreiro-Sarria. Antes de comenzo a ruta é bo tomar un aperitivo que nos dea forza para percorrer os 15 quilómetros que nos esperan hasta Seoane, e que mellor que facelo no recentemente inaugurado Mesón O Tear, lugar acolledor e moi ben ambientado donde a amabilidade e trato dos seus propietarios seguro nos invita a volver; este atópase no medio do pobo nuha casa restaurada con bo gusto. Dende aquí partimos. A esquerda do vial, enfronte das ultimas casas e do campanario da Igrexa, sae o noso camiño, a entrada ten un peche metálico que non impide o paso de persoas. Comeza cunha suave pendente en ascenso que conservará ata desaparecer na volta da ladeira.

Avanzamos 100 m. atopamos unha balsa de cemento, hai unha bifurcación, collemos á dereita. Ós 200 m. collemos á esquerda. Despois de aproximadamente 500 m. collemos á esquerda.

Despois de 1,5 qm. xa estamos na volta do monte, non coller o cortalumes da dereita. Seguimos pola pista ampla ata o labrado do Seixo, xa fixemos 3 qm. Deixamos unha cabana á dereita.

Baixamos pola esquerda do o microemisor de TV, avanzamos preto de 300 m. e xiramos á dereita, sempre por o camiño mellor. Entramos no Seixo pola parte superior esquerda. Baixamos buscando a rúa principal que cruza o núcleo pola parte inferior. Xa nela collemos á dereita, non ten case pendente. Avanzamos ata o final das casas, aquí baixamos buscando o camiño de Noceda,

Ule a pan fresco, a lume de carballo e a pedra quente: a nosa esquerda a panadería Pan Artesán do Seixo, de Teodora e José. Á dereita o portalón e o patio da súa casa. Con *fariña do país*, é un exemplo de como vivir aproveitando os recursos da Terra. Tentamos mercarlles un pan pero o final foi un agasallo. Tamén somos os primeiros en facer a ruta!! Moitas gracias!!

José acompañanos para amosarnos o Xardín, na saída do poble: é unha especie de *horto afundido* que antigamente tiñan plantado de árbores de tódalas especies do país para replantar cando facía falta, hoxe está a prado. Para min pode ser un afundimento cárstico (dolina).

Pasamos á dereita desta curiosidade xeolóxica, seguidamente xiramos na seguinte bifurcación á dereita, buscamos o val en U, atravesámolo e escomenzamos un suave ascenso de 500 m. logo o camiño descende case chan, falta menos de un quilómetro para a primeira bifurcación importante.

Nela collemos á esquerda, e baixamos ata Noceda, faltan aproximadamente 400 m. Baixamos por entre as casas buscando a estrada asfaltada pero non a collemos, na praza tomamos o camiño que baixa cara o río á dereita.

Antes do río, cruzamos un regato e pasamos á dereita dun muíño, á beira do camiño. Na outra ladeira vese ascender o noso vieiro pola ladeira. Esta costa de case un quilómetro é a máis longa e difícil. Cando chegamos a

pinturas RICHARDO

Ferramentas para o Pintor

Ricardo Varela Varela
DELEGADO DE VENDAS

Mª Teresa Castro Álvarez
VENDAS

Rúa/. Manuel María, portal 1 - baixo A
Tfno. y Fax 982 212 209
Particular 982 245 248
27003 LUGO

estrada asfaltada collemos á esquerda e avanzamos por ela 300 m. No cordal que atravesamos e a nosa esquerda queda o Castro, aquel imponente cabezo poboado de carballos. Logo dos trescentos metros de asfalto, atravesamos Vilela, e saímos da rúa principal o rebasar a última casa da dereita, xusto polo camiño que pasa preto dela e baixa cara o río.

De Vilela á Mina da Toca quedan dous quilómetros, nos últimos 500 m. teremos que facer un ascenso de considerable pendente. Xa no Chan da Toca, pasamos a dereita dun sinal azul, se queremos visitar a mina romana temos que desviarnos e pasar á esquerda dela e subir polo monte 300 m ata avistar os outros sinais azuis.

Logo de visitar a mina volvemos ata o primeiro sinal e seguimos polo camiño chan; antes de andar 700 m e despois de pasar preto de un lombo alongado e chan, do monte, que se

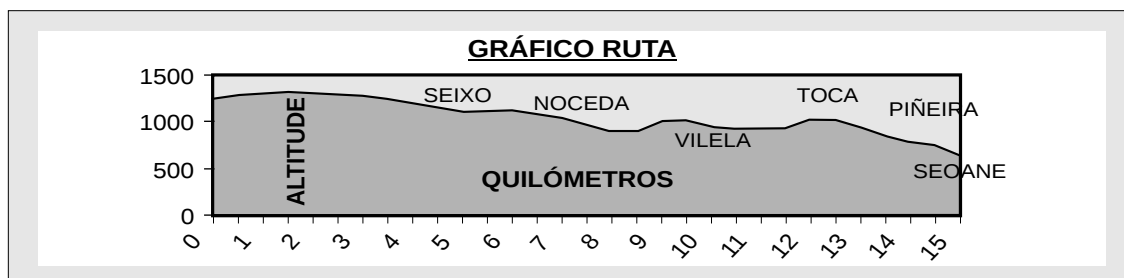
estende á esquerda do camiño, desviámonos á esquerda e baixamos cara Piñeira.

Entramos no núcleo pola parte superior, baixamos pola rúa principal ata o acceso asfaltado, sen pisalo, collemos á dereita, baixando suave. Adentrámonos no souto, seguimos o camiño principal que é ancho e plano, máis alto ca estrada Piñeira-Seoane. Douscentos metros despois da aldea deixamos un desvío que sae pola esquerda. 800 m. máis adiante deixamos outro que sae pola dereita, na seguinte bifurcación collemos á esquerda e na seguinte á dereita. Cruzamos a estrada asfaltada, Seoane-Meiraos, e seguimos ata Seone, entramos na vila pola parte superior.

Orlando Álvarez.

Comentario de botánica: José Manuel Blanco López

Fotos: Carlos Rueda.

COMENTARIO BOTÁNICO

Partindo da localidade de Hospital do Cebreiro e en dirección NE-SO, comezamos un percorrido que nos levará ata Seoane do Caurel previo paso polos pobos do Seixo, Noceda, Vilela e Piñeira. O primeiro tramo do percorrido transcorre entre piornais e prados de sega no fondo do val, surxindo salpicados na paisaxe ou nos lindeiros das fincas, bidueiros, carnabudos, sabugueiros e algunha pereira brava. A partir do Seixo os afloramentos de rocha caliza que a modo de bandas se asomarán en diferentes puntos, presentan unha flora característica, diferente da do entorno e dunha singular importancia pola súa rareza no contexto galego. Son pois lugares estes donde o respecto e a admiración polas plantas do Caurel debería ser exquisito. A medida que imos descendendo en altitude e sobre todo nas valgadas húmidas, o estrato arbóreo e arbustivo diversifícanse coa presenza de freixos, pradairos, reboas, carballos, bidueiros, abelairas, sanguños, salgueiros e acibros. En Noceda atopamos o primeiro souto do percorrido, característica formación de castiñeiros que aquí no

Caurel está intimamente ligado ós pobos e ás súas xentes. Seguindo a nosa ruta e tras atravesar o Carrozo da Ceza observamos que ó caron dos cursos fluviais medran especies como a língua de boi, o fento femia e o fento macho, a valeriana ou a abreirña entre outras, baixo o acubillo de freixos, pradairos e salgueiros. Deixando este punto e unha vez que traspasamos o souto de Vilela, percibimos en distintas visuais como unha incipiente reboleira avanza sobre a uceira, como as enciñas se instalan sobre a caliza e como no fondo do val uns prados de sega despiden un verde intenso como en poucos lugares é posible contemplar.

Á par que a última costa do terreo, observamos na ladeira norte do monte da Toca uns maxestuosos pés de faia, para unha vez corado o alto, adentrarnos nos dominios dun mato denso, de apenas un metro de altura e caracterizado pola dominancia de diversas especies de uz, carqueixa e xestas. É así como chegamos a Piñeira, e o souto que nos dá madeira, froito e sobre todo neste punto da ruta, sombra, nos acompañará ata Seoane.

comidas caseiras habitacións con baño

- Nabizas con lacón e castañas
- Caza
- Entremeses caseiros
- Postres caseiros

Seoane do Caurel (Lugo)
Tfno.: 982 43 31 06

ASI VIN O CAUREL

Acabo de descubrir, despois de 31 anos, que as cousas que imaxinamos tamén nos van cambiando. Podemos imaxinar, por exemplo, que unha muller nos ama desde o futuro ou que dentro dunha árbore hai algo que só nós debemos atopar algún día. Imaxino que imaxino e vou cambiando de forma de ser. Facémonos máis grandes e temos máis palabras para compartir. Miña nai sempre lles dicía ás súas amigas que eu tiña moita imaxinación. E meu pai estaba orgulloso de seu fillo zurdo que inventaba historias incomprensíbeis. Desde os 16 invento historias. Escribo ás veces como pedíndolles por favor ás palabras que marchen de min ou que non me abandonen. Ás veces comezan a correr e cando me dou conta teño os ollos fechados e estou escribindo nun soño ou soñando que escribo e cando abro as pálpebras as palabras pérdense para sempre nalgún lugar que me gustaría visitar algún día.

E todo isto cóntovolo porque un día decidín imaxinar o Caurel. Estaba escribindo unha novela e Laura, a protagonista, preguntoume desde a páxina 13 De onde son eu? Eu nunca estivera aí e a pesar de todos os soños con lobos e abellas resultoume complicado imaxinar o lugar con palabras. Mirei fotos, naveguei por internet e lin centos de páxinas sobre a Serra moito tempo de ir aí e pór o pé sobre os camiños de terra ou lousa por vez primeira. As cousas que imaxinei cambiaron a Laura. E déronme unha parte do final dunha novela que necesitaba como orixe un lugar como o voso. E tamén me cambiaron a min, un pouco. De alí a uns meses a miña novela

chegou ás librarías. E en abril achegueime eu ao Caurel. Algunhas das miñas ideas sobre a forma de ser do mundo cambiaron de lugar. É o que podo dicir. É curioso, desde aquela véxome no espello dos bares ou dos escaparates falándolles sobre O Caurel a xente que non o coñece. Fálolles dunha terra que superou a miña imaxinación, de Laura de Froxán, dos serradores de oitenta anos, de Orlando e a súa historia do Medulio, do señor Evaristo o furtivo cunha troita de metro ás costas, e cóntolles que parece incríbel pero que se queren coñecer un lugar parecido aos lugares dos soños, que se acheguen un día a esa terra que realmente existe no mundo dos catro puntos cardinais. Unha terra na que afortunadamente aínda tocamos a orixe coa punta dos dedos. E na que se erguemos a cabeza sobre os camiños podemos vir chegar o futuro, sabendo que seguiremos protexendo e construíndo entre moitos e moitas o noso pasado sempre presente.

SECHU SENDE

CHIMENEAS
Hogar Confort

CHIMENEAS FRANCESAS
RECUPERADORES DE CALOR
ESTUFAS, BARBACOAS, ETC.

Ctra. N-VI, Km. 399 - Tel. y Fax: 987 562 717
24550 VILLAMARTIN DE LA ABADIA (León)

P E R F U M E R I A S

• Droguería • Parafarmacia • Dietética • Alimentación Infantil

ARENAL ES MAS BARATO

Calvo Sotelo 93-95
-SARRIA-

Rúa Cardenal 33
-MONFORTE-

Central: Polig. CEAO - Calle Industria, 94
27003 LUGO

Tfno.: 982 20 70 46 - Fax: 982 20 71 14

CERTAME DE PINTURA

O pasado 17 de xullo, de novo e por terceiro ano consecutivo unha chea de artistas da pintura dábanse cita no Caurel. Celebrouse a III Edición do Certame de Pintura Rápida ó Aire Libre. Esta modalidade de concursos están moi estendidos noutras comunidades, na nosa case se descoñecen.

Para quen se pregunte cal é a modalidade resulta sinxelo de entender, trátase de pintar algo relacionado co lugar do Certame e nun tempo determinado, no caso do certame "FONTE do MILAGRO", os artistas tiñan de prazo máximo realizar o traballo antes das 6 da tarde, para comezar a labor os pintores deben pasar por unha das mesas onde entre as 9 e as 11 da mañá a organización sela o lenzo ou soporte e verifica que se cumpran as bases, así como fai un rexistro dos participantes.

As bases polas que se rixe o Certame indican que a técnica é libre e a temática relacionada coa paisaxe do Caurel, sempre dentro do termo deste Concello. A técnica máis utilizada é o óleo, tamén hai quen usa acuarelas ou acrílicos.

Nesta edición coma en anteriores viñeron de

varios puntos da xeografía española, e en cada edición vemos como so máis e de mais lonxe os que se achegan da procura dalgún dos premios ou simplemente pasar un día de ocio e dedicalo a súa afección.

Dende Asturias, boa parte de Castela-León, Madrid, das 4 provincias galegas e este ano dende Portugal, este converte a este certame nun máis do circuíto nacional.

Resulta senón curioso y chocante ver unha chea de pintores ubicados nos lugares máis insospeitados da zona, cada un elixe o sitio que a el lle parece máis apropiado e alí executa a obra que lle de opcións a levar un dos premios.

A nivel dos pintores e a calidade das obras presentadas fixo traballar de arreo os catro membros do xurado encargados de facer xustiza e decidir cales ían a ser as obras e artistas galardoado. Moitas eran as obras que pola súa elaboración e valor artístico deberían de ser premiadas pero algunhas, as mellores segundo o xurado se verían na relación de gañadores. O esforzo económico feito pola Asociación quizás non foi o suficiente para

SANDRA CANCELA
C O C I Ñ A S

Rúa Manuel María, 2-4 baixo (zona Cines Yelmo)
Telf. 982 20 39 85

Este verán con
electrodomésticos Teka
poderás levar un
lavavaixelas de regalo
valorado en 559 €

6 meses de garantía

SANDRA CANCELA
C O C I Ñ A S

RÚA MANUEL MARÍA 2-4 BAIXO - Tfno.: 982 203 985
e-mail: cancelacocinas@mundo-r.com

premiar a moita calidade que alí se puido ver.

A criterio do xurado o pintor que mereceu o primeiro premio foi Alfonso Rodríguez Arauzo de Madrid que se levou os 1.000 euros e o Trofeo donado pola Escola de Arte "Ramón Falcón de Lugo

O segundo premio recaeu en José Manuel Juárez Pérez, de León, para el foron os 500 €uros e Trofeo donado pola Galería Sargadelos de Lugo

O Pntor Local levou un premio de 200 €uros e foi para José López Fariñas nado en Paderne

Foi tamén complicado decidir cales ían a ser os 7 cadros que levarían unha mención especial e así un premio de 300 €uros cada un, os premiados foron:

José Vicente Guerrero Pérez de Ponferrada - León

Margarita Iglesias Viñas de Avilés - Asturias

Diego Fernández Columé de Xixón - Asturias

Andrés Romai Corredoira de Lugo

Eduardo Pérez Baamonde de Cambados -

Pontevedra

Hugo Fontela Rodríguez de Grado - Asturias

Francisco Cordero Morán de León

Nas categorías infantís os premiados foron:

Hasta 7 anos o primeiro premio foi para Iker Randeiro Álvarez de Ponferrada e o segundo para Lara

Alvarez López do Caurel.

De 7 a 10 Anos o vencedor foi o rapaz de Xixón. Jorge Diego Fernández Valera o segundo recaeu en Pedro Vázquez Álvarez de Ferreiros de Abaixo.

E na categoría de 11 a 15 anos a vencedora foi Sara Rodríguez Gallardo de Ponferrada e segunda Cristina Álvarez Lópezdo Caurel.

O rematar a entrega de premios, varias foron as persoas que se achegaron os non premiados e negociar a compra de algunha das obras.

A partires do día 25 de Xullo estarán exposto no colexio de Folgoso hasta o día 24 de Agosto.

*Esta miel cosechada en los profundos valles de la Sierra del Caurel, en donde conviven la flora mediterránea y atlántica, tiende a cristalizar. Si se prefiere líquida debe calentarse al baño maría a una temperatura de 40° C.
Conservar a temperatura ambiente*

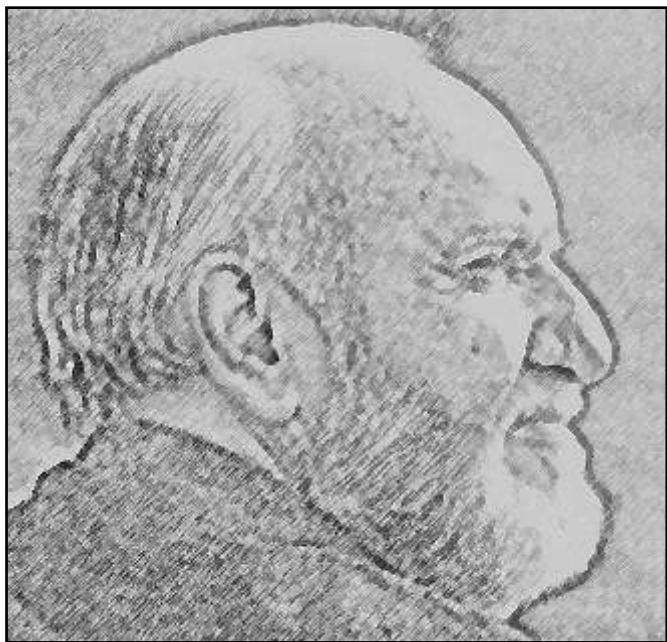
MEL
CAURU

Miel cosechada en la sierra del Caurel

CAURU, SDAD. COOPERATIVA GALEGA
 Rúa Arroyo, 6-1º • 27320 - QUIROGA (Lugo)
 Teléfono: 982 435 179 • Móvil: 679 746 303

UXIO NOVONEIRA

HOMENAXES E LEMBRANZAS DO POETA DO COUREL (2000-2001)

8ª PARTE

O Concello de Folgoso do Courel determinou que o Grupo Escolar de Seoane leve o nome: Uxío Novoneyra.

Diversas rúas de pobos e cidades de Galicia levan o nome do poeta da serra: Rúa Uxío Novoneyra de Seoane de Folgoso do Courel, rúa Uxío Novoneyra de Santiago, rúa Uxío Novoneyra das Nogais, rúa Uxío Novoneyra de Pedrafita do Cebreiro, praza Uxío Novoneyra do Ferrol...

O día do pasamento de Novoneyra, o alcalde de Pontevedra, Miguel Anxo Fernández Lores falou da intención de propoñer á Comisión de Cultura do Concello pontevedrés que unha rúa de Pontevedra, levara o nome Uxío Novoneyra. Por toda a xeografía galega sucederonse actos de lembranza.

O **Instituto Ánxel Casal de Montealto**, a carón da Torre de Hércules, rendiu unha sentida homenaxe ó poeta do Courel, ó que acudiron familiares do poeta. En xaneiro de 2001 o **Colectivo Sacou**, na Casa de Cultura de Noia, organizou unha homenaxe a Uxío Novoneyra na que entrevistou o poeta do mar Bernardino Graña.

A revista "**A Candea**", no nº 3 de abril 2001, inclúe poemas de Uxío Novoneyra (...) Do Libro de rotas/ Ameto Mítico.

O día das Letras Galegas de 2001, **Francico Albo** na Voz de Galicia, rendiu homenaxe a Uxío Novoneyra: (...) "As múltiples referencias a espazos concretos que aparecen nos poemas de "Os Eidos" permiten considerar a obra de Novoneyra como unha especie de xeografía poética do Courel" (...) (sic). **Emilio Araújo** publicou en E. do Cumio unha antoloxía de 79 poetas do mundo na que inclúe a **Novoneyra**.

Manuel Vidal Vilaverde, convocou a Uxío no "Correo Galego" (21.VII.2001):(...) *Denantes vexo a Uxío Novoneyra recollendo seixos con moito aquel no pequeno recanto dun areal onde estaban varados uns barquiños de pesca (...)* (Sic)

A poetisa do Val do Mao, **Marica Campo** no poemario "Pedinche luz prestada". Premio da Asociación Ergueitos de Sarria, inclúe "Os Eidos" nun dos seus poemas: (...) *Pintaba o outono as fragas do Caurel/ e ti lías "Os Eidos", era á tarde/ a luz ía tornándose covarde/ e a serra máis escura e máis cruel(...)* (Sic)

O día 5.7.2001, "El Correo Gallego", da conta da presentación en Santiago da "**Muiñeira das gaibotas**"-homenaxe a Novoneyra, composición do médico-xerontólogo e profesor **José Luis Mari Solera**: (...) *Unha bellísima pieza que ha podido ver la luz gracias, en buena parte, al director de la Banda Municipal de Santiago Amador Santos Bartolomé- que se encargó de adaptarla y musicarla*". Foi interpretada ó aire libre. (...) Peza que anteriormente fora interpretada no Teatro Principal de Santiago e forma parte dos discos gravados por Manuel Muñiz e a Orquestra de Compostela.

O **Grupo teatral Milrosas de Lóuzara**, escenificou en Bustofrío (Lóuzara) "As púlgas nunca dormen" de Fiz Vergara Vilariño e, **dramatizou "poemas de Novoneyra"**, baixo a dirección de Pepe do Campo. Entre os artistas, o actor louzareño Xulio Pérez, colaborador de esta revista.

O Correo Galego (13.10.2001) deu noticia: "**Novoneyra**, Mariño e Regueiro nun "Poema a tres voces"

Ignacio Castro, no interesante libro poético-filosófico "Roxe de Sebes", foi na busca da síntese a través da lectura de Spinoza, Höelderlin, Rilke, Pessoa...e..., Novoneyra (...) "*Leer a Novoneyra e seu carreiro dos soños*"(...) (sic). **Xosé Lois García**, ós dous anos do pasamento de Uxío Novoneyra (30.X.2001) no "Correo Galego", recolle nos "Ecos da Berenguela", a ligazón Courel-Compostela trazada por Uxío:

"O camiño trazado por el, polo que transcende e transcendemos comezou no Courel e ten a súa intermitencia en Compostela" (...) "*Das últimas leccións poéticas do mestre Novoneyra collemos "Arredores e desvíos do Camiño de Santiago e outras rota"* (...) (sic).

(((Bon momento para facer o "Camiño de Santiago polo Courel", co poemario de Uxío baixo o brazo!!!.

Mercedes Vázquez Saavedra.
Courel, primaveira 2004.

(No vindeiro número seguirán outras homenaxes e lembranzas ó poeta da serra, Uxío Novoneyra)

O OSO "Figura emblemática do entroido de SALCEDO"

2ª Parte

Aínda así, na Península Ibérica o oso reproductor quedou relegado á Cordilleira Cantábrica, actualmente destacan os osos pardos do eco-museo Saja-Nansa, no bosque de Uceda en Ruente. Nos montes de Asturias-León noutros tempos abundantes en oseiras, sobreviven os osos reprodutores do parque natural de Somiedo dende onde seguen a facer longas rutas polos montes colindantes. En tódolos casos os ursus seguen en perigo de extinción, polo que tódalas precaucións son poucas para a súa conservación.

Na afastada Islandia, a lenda avisa: - *"cando un oso é abatido, o home que o remate padecerá desgracias durante toda a vida"*.

Mais pasou o tempo no que a xente falaba da "ursina de Seoane", da que escribiu o decimonónico zoólogo ferrolán López Seoane. Pode que naqueles tempos a "ursa" fixera unha das "rutas do oso" que se espallan pola serra do Caurel, e dende Seoane seguira a "ruta das albarizas". - *"Xunto a Salgueiriña, preto do camiño que leva a Eiriz, onde están as leiras "da osa", xusto por riba da ferverza da Ruxío"* - di Carlos do Comerciante de Vilamor. - *"Poida que dende as leiras Ada osa" a ursa baixara ata o río Lor, e ó cruza-lo río por unha das pontes antigas, seguira ata Castro Portela"*

Aínda lembran en Froxán:

- *A contaban que na aldea do Castro saíu un oso detrás dunha táboa de madeira e, dicían os vellos que na pena de Biadelos, fronte dos prados de Froxán, na*

ribeira, dicían que houbo osos@.- comenta o sr Evaristo de Froxán,

- *"Cando eu era mozo oín dicir o señor Manoel do Barato, que era das Caselas e coñecera os osos, que baixaban pola serra ata as Caselas e ían polo Lor e sempre volvían polo mesmo camiño"* - di "O Quinto de Salcedo" ..

- *"Os dos piñeiros viron o oso cara á devesa de Loureiro"* - asegura o sr Manuel Álvarez de Parada de Montes.

- *"O médico viu o oso en Bobidal, preto a Paramedela"* - di Ermitas de Domiz.

Estamos ante unha das **"antigas rutas do oso"**. A "ursa de Seoane", en un dos seus itinerarios ó chegar

"As Caselas", pode que fora busca-la festa ó **entroido de Salcedo**, e en vez de baile, atopouse no camiño cos "oseiros do Caurel", como os denominou López Seoane.

Ó parecer, en moitas aldeas da serra os homes exerceron de "oseiros" coa finalidade de atrapa-los osos, mais ninguén lembra xa ós antigos "oseiros", e unha vez máis o folclore é quen recolle os costumes dos pobos.

En Salcedo de antigo celebraban o xoves de compadres ó que seguía o domingo corredoiro. Agora comeza o entroido, o xoves de comadres, ó que segue, o domingo do entroido. Despois de xantar, onde non falta o porco, tralas filloas, saen os Afelos@ ou disfrazados, non fallan as mascarar finas, as "madames e madamitos" que ó dicir de Risco poden ser caricaturas dos traxes da cidade. Mais logo, dan comezo as "parodias ou entremeses", a modo de teatro popular, dando paso a unha importante **representación teatral**, onde participan artistas do pobo. Ó día seguinte, o luns de entroido, no comezo da tarde, de súpeto, xorde a **figura emblemática do entroido de SALCEDO: O OSO** - *"O oso apareceu sempre vestido con peles, na compañía dos criados que o levaban atado cunha corda, e, cando o soltaban (tirábase nos charcos!, e logo, (tirábase a xente tocando "o esquillón"!, as chocas"* - lembra o "Quinto de Salcedo" de 78 anos.

Mercedes Vázquez Saavedra.
Febreiro de 2001

CASA RURAL

BONIFACIO

6 Habitacións con baño - Cociña tradicional

Fermosas paisaxes da Montaña do Lor

Vilar de Lor, Quiroga -Lugo Tlf. 982-185449

www.loralto.com

ARTESANS DO CAUREL

É certo que a artesanía cada día ten máis adeptos, máis admiradores pero tamén é certo que cada día quedan menos persoas que dediquen espazo e tempo a este xeito de traballar, vivir ou ve-la vida. Uns porque ven que o traballo artesán está ben recoñecido pero non reporta grandes beneficios a quen a el se dedica.

O Caurel, como boa parte do medio rural galego, ou de calquera parte do mundo, tivo e aínda ten algunha destas persoas que teñen a forma de facer o traballo de xeito artesanal, non como medio de vida, senón como afección ou sinxelamente como xeito de pasa-lo rato.

Cesteiros, zoqueiros, albardeiros, ferreiros, tecedeiras e un

en calquera dos sitios menos insospeitados. Deses centos de micro industrias da tea que traballaron a reo hasta mediados ou case finais do século pasado, poucos podemos atopar, soamente persoas namoradas polo oficio.

Este é o caso de Elisa González Cancedo, nada en Vilasibil onde viviu ata 1975 que deixou a súa aldea natal para trasladarse, xunto coa súa irmá, a Seoane. Eiquí é donde ten instalado o seu tear no que amablemente nos recibiu para facerlle esta pequena entrevista:

-¿A que idade comezou a tecer?

A idade non a recordo, pero pódese dicir que desde que teño uso de razón. A miña avoa tecía e a min gustábame andar fedellando a redor dela; ela foi quen me ensinou esta labor.

¿Cales son as pezas que máis fai no tear?
¿Fai teas para confeccionar prendas de vestir ou soamente para equipa-la casa?

Fago de todo un pouco, pero sobre todo colchas, alfombras, cojines, toallas, cortinas e algún que outro lenzo para confección, tamén algún que outro chal. Todo é por encargo. As colchas son as que máis tempo me leva facer; dependendo do debuxo e traballando de luns a venres, vou tardando un mes máis ou menos. A miña irmá axúdame algunhas veces nos remates das prendas.

¿Que tipo de fío utiliza? ¿válelle calquera ou ten preferencia por algún máis que por outro?, de seguro que uns son máis doados de traballar que outros.

Os fíos naturais son máis doados de traballar que os sintéticos, por eso os que máis uso son o liño, a lá e mailo algodón.

Agora que fala do liño antes facíase eiquí todo o proceso, ¿recorda como era? ¿participou algunha vez nas tarefas que se realizaban ata conseguir o fío?

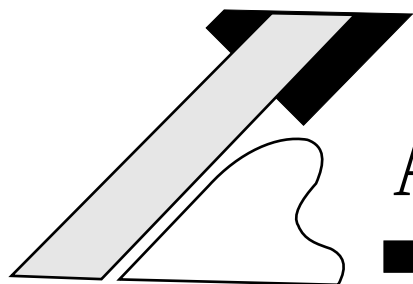
Si que se realizaba todo o proceso, dende a sembra ata a colleita e logo os 21 días no corgo sen que lle faltara auga; o liño atábase en mañizos. Pasado ese tempo secábase e lavábase ben, esta era tarefa para os homes polo pesado do traballo. Sementábase por abril máis ou menos e recolleitábase antes co pan, a primeiros de xullo. Non se preparaba ata setembro, que era cando xa remataran as demais faenas do verán (A sega da herba, a sega do pan, a malla, etc.). Primeiro mazábase, despois

longo etc. construíron, arranxaron, e deron vida a un sen fin de aparellos e útiles para a vida cotiá nesta zona e incluso, nalgúns casos, os traballos destes artistas do Caurel chegaron máis aló das fronteiras desta nosa terra.

Quero neste espazo facer unha mención especial as tecedeiras e digo tecedeiras porque segundo as coñezo, poucos eran os homes que a este oficio se dedicaban.

É, ou mellor digo era, corrente atopar en calquera das casas da zona un tear. Polo normal cada un tiña na súa casa a súa propia industria téxtil: confeccionaban as prendas de vestir, roupa de camas, etc. pero toda esta actividade está a ser só recordo; os teares acabaron ardendo nas lareiras e outros útiles abandonados

Serigráfica
ARGENTINA

IMPRESIÓN SOBRE TODO
TIPO DE MATERIAL

C./ Flor de Malva, 21
Tel. y Fax - 982 20 21 93
Garabolos - Lugo

tascábase, pasábaselle o ripio para separar a estopa do lenzo, fiábase e madexábase. Unha vez feito todo isto cocíase con cinsa para branquealo. Eu si que participei, pero no só no proceso do liño, había que axudar en tódalas tarefas do campo.

Agora que xa se perdeu a costume de sementar o liño ¿onde o consegue para realizar as pezas?

En Barcelona.

¿Coñece a máis xente eiquí no Caurel que se dedique, coma vostede, a tecer?

Hasta fai pouco tempo había unha muller en Visuña, outra en Miraz e outra máis en Folgoso, mais non sei se seguen a tecer.

Polo que di ¿pensa que é un oficio que se perde, que non vai a ter continuidade nos máis novos?

Si, está claramente a desaparecer, polo menos aquí no Caurel. Noutros lugares de Galicia están a facer asociacións para recupera-lo, e parece que o están a conseguir anque só sexa para facer demostracións de como facían antes para confeccionarse as roupas, tanto para vestir como para a casa.

¿Existe algún tipo de titulación oficial para este oficio?

Sí, o de Mestre Artesán.

¿Canto tempo fai que ten vostede o título? ¿tivo que facer algún cursiño para conseguilo?

Téño desde principios dos anos oitenta; déronmo en Lugo despois de facer unha exposición no edificio de Sindicatos. Non tiven que facer ningún curso pero teño que renovo cada certo tempo.

¿O ter este título serviulle para impartir algún curso? ¿onde os deu?

Si que din varios: un en Abadín; era todo xente nova, dos 15 alumnos só dous eran rapaces as demais eran rapazas, un en As Nogais e tres en Caurel.

Hai uns anos visitando un museo en Madrid atopeime coa sorpresa que alí estaba exposta unha colcha de tons roxos e azuis

o lado un carteliño indicaba que esta peza procedía de Seoane (O Caurel). Elisa di que non se da conta; pero como fixo tantas cousas por encargo... ; quen sabe como alí chegu!.

Elena López

Hospedería Bar

FERREIRO

- Habitaciones con baño
- Comidas de la zona

Telf.: 982 43 30 65 - 982 43 30 23
Seoane do Caurel (Lugo)

**Hostal - Mesón
O ` Mirador
MIREILLE TOSONI**

Teléf. 982 43 30 64 FOLGOSO DO CAUREL

O REPORTEIRO

PASEN E VEXAN, esta é a mellor introducción para a seguinte historia, unha das moitas que o reporteiro de A CANDEA atopou no seu percorrer diario *por altas terras de la montaña lucense...* como diría alguén, os nomes deixámoslos para vindeiras historias.

Si vostede é coñecedor do Caurel, percorre as súas estradas, camiños, corredoiras, sendeiros, etc., etc. non dubidará do que vou narrar, e si algún dos lectores da Revista do Caurel non cree o que lle conto, achéguese, faga unha pequena incursión, percorra un anaquiño das súas serpenteantes *corredoiras* e logo xuzgue, porque aínda queda quen dubida da palabra e obra do Reporteiro.

Primeiro consello, leve unha cámara fotográfica (vale calquera). Segundo leve fresco o sentido do humor e aviveza a imaxinación... sorpresas non lle van faltar!, igual pensa que esaxero!?

Pois vamos alá, diríxase á estrada LU-651 que nos leva de Quiroga a Seoane, ou viceversa, e fíxese na sinalización, por que como conductor teño que recoñecer e penso que como calquera que manexa un vehículo neste país, boa parte dos sinais que se colocan nas estradas son sinxelamente adornos, tamén aí que dicir que si nos fixamos en todo o que colocan á beira, dificilmente seríamos quen de levar o automóbil polo sitio axeitado. Diso lle quero falar, da sinalización da citada estrada da que nos informa,

prohibe ou obriga, sobre todo no tramo entre Folgoso e Seoane, aquí atoparemos, eu diría *o nunca visto!* e si vostede, lector desta publicación e este traballo non coñece ou ben non pode achegarse para ver *in situ* o que comento, amoso unhas fotos que dan fe do que digo.

Mirei manuais de condución, preguntei a expertos na materia e ninguén me soubo aclarar a situación, sigo coa intriga de saber o significado destes sinais. Si algún de vostedes, queridos lectores, pode darme unha raiola de luz, agradecería que se poña en contacto coa redacción desta revista.

Á saída de Folgoso, en dirección Seoane, podemos ver un sinal que nos prohibe circular a máis de 90 Km/h correcto!... hasta aquí a cousa vai ben, e penso si será posible circular a máis de esa velocidade por semellante corredoiras... eiquí a Garda Civil afórrase colocar o radar, non creo que alguén supere esa limitación!. Continuamos e vemos o estado no que se atopan as placas, boa parte delas o ferruxe fai que estas se integren perfectamente na paisaxe e así continuamos a ruta... e a sorpresa, ver unha desas placas con un monicreque, e chámame a atención, remexo e remexo os miolos haber si saco algunha conclusión e lle atopo algún significado sigan vostedes...

CASA
CATUXO

**COCINA NATURAL
DE LA TIERRA**

Teléfono para encargos: 982 16 52 13
Ponte de Valdomir - Folgoso do Caurel

LUGARES CON ENCANTO - OS EIDOS

Si percorremos de xeito tranquilo e minucioso o Caurel, atoparémonos cos espazos máis fermosos que a nai natureza deixou enriba da terra; lugares do máis insólito, sitios onde a relación home natureza se mantén en perfecta harmonía; deste xeito o medio natural a penas sofre a agresiva man do, cada día máis irresponsable, ser humano.

Imos nesta sección falar dun deses sitios onde a pisada do home axuda a ambientar o entorno, a realzar a beleza da maxestosa paisaxe da serra caurelá.

Moi pretiño do lugar onde os ríos Lor e Pequeno mesturan as súas augas para seguir xuntos o seu camiñar polos fondos vales, á beira do que no seu día foi unha das pezas industriais e económicas da zona, a impresionante Ferreira Nova ou Ferrería de Seoane, na que se fundiron toneladas e toneladas de mineral de ferro (esta construción sufriu unha importante rehabilitación para amosar o seu rudimentario pero eficaz funcionamento ós cada día máis visitantes do Caurel; cabe destacar que a pesares da recuperación do edificio e da súa maquinaria hai uns anos, esta aínda non pode ser visitada; descoñécese a razón). O que si podemos visitar é o Chiringuito Os Eidos. Imaxinamos que o nome proveña do libro de poesía do *Poeta do Caurel* Uxío Novoneyra.

Este bar atópase ubicado, non só nun lugar de gran beleza paisaxística senón tamén nun punto estratéxico, nun punto de cruce, de mestura... onde augas e camiños se xuntan e ó mesmo tempo se dividen, dende eiquí parte a estrada que nos leva a Moreda, onde se atopa a Aula da Natureza e porta da devesa da Rogueira, a mesma estrada que nos conduce a Parada de Moreda *que foi e segue a ser* terra do poeta Caurelá, o home que reflexou a grandeza desta terra en moitos dos versos da súa poesía: ... *Alto da Lucenza / Formigueiros Montouto Pía-Páxaro / tesos cumes do Courel!*...

Pero este cruce de camiños é tamén paso e punto de partida, si así o desexamos, da Ruta do Lor. Sendeiro que discorre polas beiras do río e nos permite contemplar as fermosuras que só os amigos do sendeirismo poden admirar.

Este cruce é punto de partida de camiños e

sendeiros, lugar de mestura de augas e tamén punto de descanso e ocio onde sentarse a degustar un café quente ou unha bebida refrescante ó mesmo tempo que rezouma paz e sosego ó escoitar o ruxir das augas do *pai Lor*.

O establecemento mantense aberto durante os meses de xullo e agosto pero a actividade é constante neste tempo; o ambiente invita a pasar alí horas e horas, a relaxarse. É o sitio ideal para repoñerse e esquecer as prásas e o estres diario. O lugar onde, por uns intres, un sinte a paz e o sosego que todo ser humano precisa para recargar as esgotadas baterías.

Si ó máxico do lugar e o entorno lle engadimos o esmerado trato, atención e a amabilidade de Edita, Vanesa e, cando o tempo llo permite, Mª José, fai que estas tres irmáns con fondo sentimento caurelá lle dean a O Caurel un toque especial e necesario, aínda que só sexa por uns días. Con ilusión e agarimo tomaron as rendas desta nave que, a bo seguro, vai ter éxito na súa singradura veraniega. Para falar dos Eidos o mellor e visítalo..., sentarse na terraza..., degustar o que nos apeteza... e empaparnos de paz e tranquilidade, o que nos invitará a volver unha e cen veces.

Foto: Elena López

URBANO ARZA, S.L.

CONTRATISTA DE OBRAS

MATERIAL DE CONSTRUCCIÓN - MOBLES
FERRETERÍA - BAZAR - ROUPA E CALZADO

Supermercado CLAUDIO

C/ Deputación Nº 41 • 27325 FOLGOSO DO CAUREL (Lugo)
Tfno.: 982 433 026 - Fax: 982 433 055

DRAGONS NO CAUREL

O Seguinte é unha colaboración para a Candea que nos fixo chegar Franchesca López da Silva. É un conto para rapaces ambientado no Caurel, e nos di que sentiu admiración pola zona dende que seu pai a levaba de pequena pasear pola Serra.

Os dragóns son criaturas máxicas e agarimosas que están na imaxinación de Maruxa dende que ela era moi pequena.

Hai moitos anos pasaba as vacacións do verán nun sitio moi fermoso e distinto, dende a fiestra da súa habitación vía verdes vales, nobres, grandes e antigos castiñeiros.

Sempre dexasaba almorzar axiña pa poder imaxinar onde toparía un dragón. ¡Pero isto non ocorría nunca!.

Un día de mañanciña saía cantaruxando cara ó patio traseiro da casa, alí preto do preziado castiñeiro e baixo a sombra das follas frondosas vía pasar o tempo.

¡Chispas!.

Non podía ser, ¡lucos pequenas no interior da árbore!.

Habelas hailas, ten que estar embruxado, pensou.

Nun abrir e fechar de ollos encontrouse enriba do tronco, mirou para o chan vendo milleiros de seres pequenos que falaban xogando entre eles.

Mira ti por ónde, ¿darei un chimpo?.

Mais sentiu que alguén lle tiraba das coletas falando sen parar.

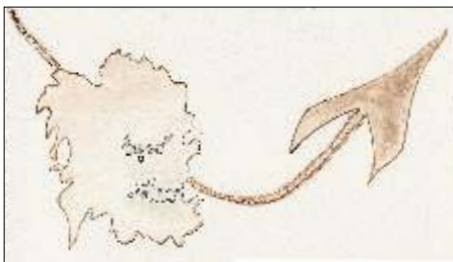
Cala, cala, estas a volverme tola.

¿Caléo teu nome, estraño ser?.

Chámome Barucho, daquela ¿queres vir aló comigo?.

Escoita, ¿chegarei ás oito a cear?.

Dende logo.

Comezaron baixando escaleiras e máis escaleiras que se adentraban no interior do tronco, xa no subsolo viron cantidade de vagalumes alumeando unha escuridade que non tiña fin, un letreiro indicaba: “Val do Silencio”, chegando así ó seu destino. A luz do Sol dáballes a benvida.

Sorriso de Maruxa solermiño; non era para menos, o que ela vía era un dos lugares máis agradables para soñar.

Auga cristalina percorría o val, souts milenarios non tiñan término, as montañas levantábanse sobre o ceo limpo e o aire era puro. Botou a correr parando en seco. Alguén lle susurraba.

Benvida, chámome Vixiante e son o valedor do val.

¿Vixiante?, se ti es un dragón que fala.

Sempre o fixen.

Daquela, é un pracer coñecerte.

A ledicia é miña, ven, convídate a ver ós demais.

E mentres Barucho brincaba de lazo en lazo, os dragóns saudaban á meniña cos rabos terminados en frechas, dos fuciños saíanlles fumes azulados, Maruxa chea de ledicia berraba.

Oh, Oh.

É verdade, hai dragóns no Caurel.

Son do cor café con leite.

Viven nuns buracos ós pes das montañas tapados polos toxos.

Chispas, tiña razón.

CASA CONSTANTINO

APARTAMENTO DUAS
HABITACIONES DOBRES

HOSPEDAXE E COMIDAS CASEIRAS

GRUPOS HASTA
8 PERSOAS

ESPECIALIDADES EN COMIDAS CASEIRAS:

Tabla de embutidos caseiros - Tortilla campeira - Cordeiro do Caurel - Terneira da casa - Variedade en postres caseiros

Venta de camisetas e outros artigos do Caurel

Folgozo de Caurel (Lugo) Telf. 982 433005

Así que berrou, enmudeceu. Vixiante con vontade explicáballe á rapaza que hai moitísimos séculos eles vivían no val coa xente da aldea e nós os dragóns retirámonos ó Caurel, os poboadores gardaron sempre o segredo, por iso das persoas que pensan en nós coma ti téndenos na súa imaxinación estamos preto no presente; teu presente é o seu, o demais é meu tempo que xa é definitivamente do pasado...

feridas fixo que a súa nai correra preto dela.

Pero filla, ¿Que pasou?.

Caín da árbore e manqueime nos xeonllos.

As bágoas de Maruxa e o laido das

Isto che pasa por agatuñar onde non debes, veña, a curar iso...mañá cedo colleras moras para a tarta, ¿non si?.

Cando a cesta chea de moras non daba para máis e Maruxa voltaba cara á casa, na herba do camiño topouse cunha pedra de pizarra brillante polo reflexo do Sol, recolleuna e viu un dragón labrado.

Hoxe é a pedra que conduce á imaxinación do Val do Silencio na serra do Caurel.

RGPI - NAR 03/2004/1230

O COUREL PORTUGUÉS

A 10 km de Barcelos está a freguesia do Courel documentada dende 1184, data na que aparece como parroquia. Trátase do "Sancto Martinho do Coire" das "Inquirições" de 1220. O Courel portugués foi terra reguenga, xa que o rei contou con diversas propiedades, o mesmo aconteceu cos franciscanos, asentados nestes lares e vinculados ó convento da Franqueira, (a poucos km de Barcelos), do que aínda queda igrexa e convento, actual "casa de turismo rural da Franqueira", rexentada por un inglés que recibe ós hóspedes a golpe de campañiña.

No "Courel-portugués" tamén contaron con propiedades os coengos da Colexiata de Barcelos, concello ó que pertence a freguesia courelá.

A actual igrexa matriz do Courel-portugués é do S XIX, doazón dun "indiano" ou brasileiro retornado. Matriz que sustitue á antiga capela de San Martiño, santo que celebran o día 11 de novembro, con procesión e "copos" de "vinho verde"

Na freguesia do Courel non faltan cruceiros e "alminhas" (petos de animas), os que rezan os camiñantes e peregrinos que van camiño a Compostela.

As casas do Courel son de grao, entre elas, destacan a chamada "Casa Grande" e a "Casa dos Figueiredos" e mais as casas "do Ferrado e do Casal", tamén cumpre nomear as "Casas da Aldea e a

de Amins"

Ó igual que acontece no Courel da serra lucense, no Courel-portugués abundan as tecedeiras que tecen fermosas colchas e panos de cores nos antigos teares. Á parte da agricultura e o gando, a freguesia ten dedicación ó campo textil, non hai que esquecer que "O Courel-portugués" pertence ó concello de Barcelos, onde tódolos xoves celebran unha das feiras máis famosas de Portugal. Aseguran que o "galo de Barcelos" cantou despois de asado, dando a razón a un peregrino que ían axusticiar e segundo algúns era de orixe "galego".

O "Courel portugués" é terra de lendas e cantares ó desafío, onde calquera excusa e boa para troular. ¡Paga a pena escoitar a Coral de San Martinho do Courel-portugués e os cantos litúrxicos dos "Xoves sen límites" da freguesia do Courel!.

Mercedes Vázquez Saavedra
Verán 2004. O Courel-portugués. Barcelos.

¡¡¡Non sería mala idea un irmanamento entre o Courel-lucense e o Courel-bracarense!!!. ¡Hai tantas tradicións en común... entre Galicia e o Norte de Portugal...! Sen dúbida, sorprenderán.

ARIAS NADELA

COCINA Y BAÑO

Nueva exposición en:
Polígono de Pocomaco
Parcela B-11
A CORUÑA

<http://www.ariasnadelas.com>

Telf: 981 170983

Fax: 981 175134

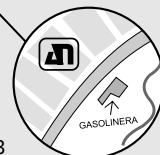

LUGO
Rda. de la Muralla 124 Telf.- 982 245909
Tolda de Castilla s/n Telf.- 982 221 254

A CORUÑA
Fernando Macías 22 Telf.- 981 258556
Polig. de Pocomaco Parc B-11 Telf.- 981 170983

En ARIAS NADELA las mejores marcas para cocinas y baños
ROCA - MIELE - "TAU GRES"
VELUX - CERAMICAS DEL FOIX
BELLAVISTA - BOSCH

Y en LUGO también
PORCELANOSA

- FROXÁN Meu Pobo -

No centro de Galicia, terra de celtas e meigas; entre montañas elevadas o sol nace e morre cada día na melancólica xuntanza de castiñeiros floridos.

Un lixeiro efluvio de amoras aromatiza o ambiente fresco, libre e verdoso dos arredores da aldea do meu avó.

O río Lor completa a paisaxe con ledicia, natureza, frescor e vitalidade; os seus acuáticos cristais finos dan seguridade ós nenos que se aventuran na súa corrente.

Entre a natureza salvaxe e pura, o seu maior luxo, atópase unha pequena aldea. Rúas de pedra de río, desproporcionada e mal colocada son como ríos que desembocan no mar e que xuntan a esa pequena comunidade de veciños dando sensación de sencillez e familiaridade. Ás beiras levántanse casas de pedra de pizarra negra e brillante que están alí dende o principio dos tempos.

Pódense ver ós nenos, sempre tramando argalladas, dentro dalgunha edificación abandonada e ós máis maiores traballando a terra coas súas fortes e robustas mans. Aínda se pode ollar a homes e mulleres levar ós rebaños a pastar nas incríbles pradeiras de <<Froxán>>, vacas, cabras e ovellas desfilan diariamente polas sixilosas rúas deixando tras delas actos de presenza desagradablemente olorosos.

Escondido entre matogueiras espiñosas e árbores frutales, atópase a antiga escola onde aprendeu as primeiras letras o meu avó. Chea de recordos e anécdotas garda no seu interior os antigos, estropeados e amarelos libros con algunha folla márcante. Algúns rapaces,

conmovidados pola envexa da sabeduría, cólanse polas fiestras e ollan aquelas follas cheas de cultura rebosante dos tempos e naqueles vellos anuarios deses nenos que antes ían a esa escola e que polo transcorrer do tempo moitos deles xa non están connosco.

Algún que outro tractor atoparás labrando a terra suave e roxa, chea de hortos enormes.

A fonte do pobo destaca entre as súas rúas, as mulleres continúan indo a lavar ós vellos lavadoiros de pedra mentres que os homes van a traballar ou buscar leña para o duro e frío inverno.

No medio da aldea atópase un pozo encadeado con unha lenda que da un suspiro de misterio e cando baixas ata el e ollas para o ceo da a sensación de estar na selva amazónica porque é húmido, verdoso, fresco e brillante.

Tamén o cacarear das galiñas contrasta con algún que outro coche dos descendentes daquelas persoas que algunha vez atoparon a súa razón de vivir entre estes montes. Todo reflexa que a vida rural e natural aínda existe nuns tempos electronizados.

Nestos intres podo recordar a fragancia a bosque que a envolve, con nostalxia miro aquelas preciosas fotos da miña pequena aldeíña, e con unha tímida lágrima vexo os rostros daquelas persoas

que pode que non volva a ver máis... ou quizais si, Deus dirá.....

Zara Póns Vila
Palma de Mallorca - 2004

Foto: Roberto Ribao

Foto: Roberto Ribao

ACAMPAMENTO O CAUREL

CAMPING - BUNGALOWS

ESPERANTE - SEOANE

RESERVAS:
Viajes QUIMATURS - LUGO
Teléfono (982) 24 61 11
Tfno.: Camping: (982) 43 31 01

PAXINA ABERTA

Neste apartado reflexamos información acerca doutras asociacións que como "FONTE do MILAGRO" editan unha publicación e desenrolan de similares actividades na xeografía galega e que dende agora publicaráse unha páxina en común en cada unha das revistas e chamaremos Páxina Aberta.

Neste número falamos da asemblea e da inauguración do local. A troita armada lembra á Difuntaza, a cea medieval, a centolada e a rota de viños por San Pedro. Carricanta as rotas polo Ulla, O Courel e o Pico Sacro. E a asociación xuvenil Itaca, a rota polas Ons e as súas actividades de Espazo Pícaro, cos máis pequenos. Contamos tamén con colaboracións para educar pola paz e contra as desfeitas ecolóxicas. E as nosas páxinas de crítica desta vez sobre "os cempes", "lost in translation", e o libro de R. Villares "historia de Galiza". Agora temos previstas a subida nocturna ao monte Pindo, a viaxe da Asociación Itaca a Polonia e o seu campamento de verán en Meis, ou a noite do Polbo da Troita, o 24 de xullo, na celebración do seu 10º aniversario.

E tamen teremos unha renovada www.federacionitaca.org. Saúdos.

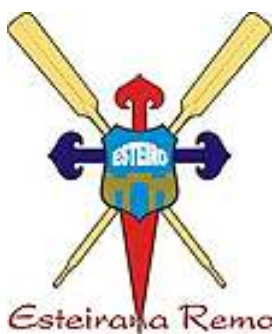
Este trimestre Lar de Unta non imos sacar ningún número do Poxigo, por iso a colaboración da "páxina aberta", sacarámosla só na páxina web. Á marxe pódese ver a portada da última revista ata agora (nº 4).

Estes días a actividade de Lar de Unta céntrase na celebración da feira medieval 9, 10 e 11 de xullo, onde todos

os anos poñemos un posto. Este ano a feira ten unha especial importancia para nós, pois aproveitaremos as melloras necesarias para participar nela para adecentar o local. E os cartos que obteñamos serannos necesarios para facelo, cando menos, algo máis habitábel. Esta "páxina aberta" podese ver en:

<http://club.telepolis.com/lardeunta/paxinaaberta.htm>

Máis información sobre a feira franca medieval de Betanzos en http://www.yoba.pwp.blueyonder.co.uk/new_page_41.htm

A Asociación Deportiva Esteirana Remo xurde no cerne do asociacionismo esteirán no ano 89, e antes de saír ao mar nos barcos a regatear, o colectivo preséntase en sociedade coa edición de "O Parameán, Boletín da Esteirana Remo", que durante 10 anos acadou periodicidade anual. Foi un vehículo para fomentar o debate colectivo.

Aquela experiencia de edición periódica deu lugar mais tarde no 2001 á www.esteiranaremo.com, variando substancialmente o formato, mais mantendo intacto o espírito fundacional. A unión de persoas nun proxecto común dótase de voz, na imprenta ou agora na rede coa finalidade de facer achegas ao diálogo. Son cousas das asociacións.

Turismo

CASAS

Rural

CARLOS - COMERCIANTE - DOSINDA

6 HABITACIONES
SALONAPARTAMENTO 4 PLAZAS
COCINACASA COMPLETA
3 HABITACIONES

Vilamor do Caurel (Lugo)

Información e reserva: Tfno 982 155 618

HOMENAXE A ROGELIO

O pasado 16 de maio, e como é habitual por esas datas, os Amigos do Filandón do Caurel e organizado por Xosé Lois Foxo, fíxose unha homenaxe a un destes membros, ós que cada ano coincidindo coa celebración do Filandón de Músicas do Caurel nos mostran as súas dotes de músicos ou cantores. Este ano o homenaxeado foi Rogelio Álvarez Rodríguez de Ferreirós de Arriba e o lugar elixido para celebra-la homenaxe foi Vilamor; alí xuntáronse amigos e familiares do homenaxeado e da música. En primeiro lugar asistiron a unha misa e logo un xantar na Casa Comerciante; para rematar, os asistentes, todos eles vencellados á música e máis concretamente á música do Caurel, interpretaron algunha das pezas do longo repertorio; tampouco faltou a actuación da Banda de Gaitas do Caurel. Manuel Méndez Silvelo adicou a seguinte poesía ó homenaxeado:

CON TODO O MEU AGARIMO

Van baixando da montaña,
e suben os da ribeira,
e o noso amigo Rogelio,
faremoslle a festa enteira. (Bis)

Xuntos xa en Vilamor,
o día dazaseis de maio,
vimos os do "Filandón",
a Rogelio homenaxealo. (Bis)

Queremos pasalo ben,
que el o pase divertido,
o día do seu homenaxe,
sea todo moi bonito. (Bis)

As músicas do Caurel,
están moi agradecidas,
por elas moito fixeche,
pra que non queden perdidas. (Bis)

Ai! se as montañas falaran
que os montes nos recordaban,
aqueles tempos de antes,
dos nosos cando cantaban. (Bis)

Xantando en Vilamor,
na casa de Comerciante,
rodeado dos amigos,

e os familiares de diante. (Bis)

Vímoste acompañar,
a darche os nosos cariños
amigos do "Filandón"
tamén vein os teus vecinos. (Bis)

As músicas do Caurel,
eses cantares da serra
cántanos en Ferreirós,
donde é a túa terra. (Bis)

Manolo Méndez Silvelo
Outeiro -Quiroga - Lugo

FILANDON DE MÚSICAS DO CAUREL

O vindeiro 8 de agosto e como é habitual por estas datas celébrase o FILANDON DE MÚSICAS DO CAUREL como en edicións anteriores un bo número de artistas do Caurel daranse cita para amosar a súa faceta artística. Este ano como novidade esta o cambio de lugar de celebración dos actos, anos anteriores o sitio elixido era o cámping de Espérante, este ano farase na Ferrería Nova, abra os actos a cantante de fados María do Ceo.

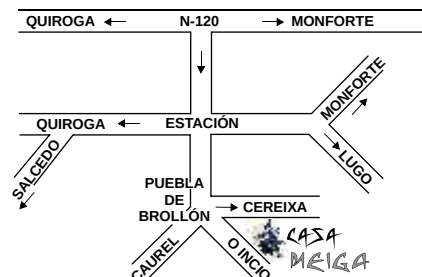
N O T A

No anterior número de A Candeia, nunha nota facíamos referencia á axuda que, para compra de maquinaria e útiles para limpeza e sinalización de sendeiros, nos concedía o Grupo de Desarrollo Rural "Rio Lor". Debemos aclarar que a Asociación Cultural "FONTE do MILAGRO" vese na obriga de renunciar a dita axuda pola baixa porcentaxe aplicada para tal fin ó non poder facer fronte á parte que este colectivo lle corresponde. Consideramos escasa a axuda dado que non se valoran os apartados máis importantes que son a man de obra e as pezas de recambio e mantemento.

**CASA
MEIGA**

Carnes a brasa
Servicio de Internet

Avda. José Antonio, 1 • 27330 Pobra do Brollón (Lugo) • Tel. 982 43 05 82

LIMPEZA DE RUTAS

Os traballos de limpeza e acondicionamento de sendeiros e camiños segue a ser unha das actividades prioritarias da Asociación. A longa rede de camiños que nos levan dun lado a outro do Caurel necesita mantemento para que podan seguir sendo utilizadas por camiñantes e sendeiristas; é normal que a maleza faga que os sendeiros, nalgúns puntos e nalgúns ocasións, cheguen case a pecharse de todo.

Pero non só a limpar e sinalizar se dedican os membros da Asociación e comprometidos coa causa. As veces hai que chegar a levantar obra e esto foi o que

se fixo o pasado 11 de xuño. Membros de FONTE do MILAGRO e veciños de Mirad, Paderne e Vilasibil dispuxéronse a levantar unha pequena ponte no camiño que vai dende Seoane a Paderne, máis concretamente no tramo comprendido entre Mirad e Paderne

O NOSO AMIGO “SALVA”

Ó pouco de comezar este ano O Caurel perdía a un dos seus maiores defensores, persoa comprometida co concello, loitador de causas xustas, pero por enriba de todo volcado e esforzado por este anaquiño de terra que el tanto adoraba, pero a maldita enfermidade gañoulle a loita, traizooouno, era a única maneira de vencer a Salva, pero ese espírito de loita, ese afán por facer que O Caurel se lle dea o trato e respecto que se merece segue con el. Dende alá enriba, onde se atopan os homes xustos, seguirá velando polo que el sempre quixo: o seu terruño, a súa familia e os seus amigos e así nós sempre o teremos na lembranza.

RECUNCHO PARA A POESÍA

A miña aldea

Son dunha aldea chantada
na aba da Coboluda,
ladeira e asombrada
do outono á primavera.
Todo ó redor castiñeiros
e silvas, uces e xestas,
prados, carrozos, rueiros,
camiños e corredoiras
que eu tanto, tanto quero.

A seitura

Pasaron aqueles tempos
(je non volvan!, din os vellos)
en que ían mozos e mozas,
mulleres, homes e nenos
a seiturar as labradas
que eran mares de centeo.
O día enteiro na ceifa
e á noitiña cantareas,
¡que xente máis esforzada!,

baldadiños de traballo
e sempre un riso na cara,
sempre con bullas e xoldras,
aturuxos e cantares,
pra escorrentar os pesares.

Vicente Touzón

Camoga, s.l.
CONSTRUCCIÓNS, PROMOCIÓN E REPARACIÓN

R/ Entrerrios, 20 - 22 - Baixo • 15404 FERROL - Telf.: 981 37 24 56 / 981 37 20 65 • Fax: 981 94 77 64
E-Mail: camoga2000@hotmail.com

Aberto dende Semana Santa
ata Outubro

Unha area recreativa
en plena natureza
do Caurel

Carnes a brasa e
productos da zona

www.galiciaonline.es/oponton
LU-651 (KM 28) Entre Folgoso e Seoane

Café-Bar O PONTON

Ferreirós dabaixo
O Caurel
Tel: 982 16 52 18

CAIXA RURAL GALEGA

Oficina Folgoso do Caurel

Si desexas formar parte deste COLECTIVO, participar nas ACTIVIDADES
que organiza, recibir a REVISTA no teu enderezo, etc.:

Asociación "FONTE do MILAGRO" Froxán, s/n 27325 O CAUREL - Lugo - www.galiciadigital.com